

STORTINGET

Innst. 406 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
frå energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:151 S (2023–2024)

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om utfasing av torv i hagejord

Til Stortinget

1. Bakgrunn

I dokumentet vert følgjande forslag fremja:

«Stortinget ber regjeringen senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge fram en plan for full utfasing av torv i hagejord og dyrkingsmedier innen 2030.»

Det vert vist til dokumentet for nærare utgreiing om forslaget.

2. Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Mani Hussaini, leiaren Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal og Sigurd Kvammen Rafaelsen, frå Høgre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, frå Senterpartiet, Aleksander Øren Heen, Gro-Anita Mykjåland og Hans Inge Myrvold, frå Framstegspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, frå Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, frå Raudt,

Sofie Marhaug, frå Venstre, Ola Elvestuen, frå Miljøpartiet Dei Grøne, Une Bastholm, og frå Kristeleg Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, syner til forslagsstillarane som fremjar forslag om ein plan for full utfasing av torv i hagejord og dyrkingsmedium innan 2030.

Vidare syner komiteen til at bakgrunnen for forslaget er myras verdi, både som økosystem og karbonlager. Forslagsstillarane meiner difor det er viktig – for å ta vare på myr både i Noreg og andre land – å redusere forbruket av torv i jordproduktar mest mogleg.

Komiteen syner til regjeringas klimastatus og -plan, særskilt vedlegg til Prop. 1 S (2023–2024). Frå denne går det fram at Miljødirektoratet har levert ei utgreiing med vurdering av verkemiddel for å hindre opning av nye torvuttak. Oppfølging av utgreiinga frå Miljødirektoratet er til vurdering i Klima- og miljødepartementet.

Komiteen syner vidare til at det i mellomtida blir sett på som ei nasjonal og vesentleg regional interesse å forhindre utnytting av nye myrområde til torvuttak. Nye arealplanar som bryt med denne føringa, kan gje grunnlag for statleg motsegn (presisert i rundskriv T-2/16).

Komiteen merkar seg i svarbrev frå Klima- og miljøministeren av 18. april 2024, at politikk og tiltak som vedkjem forslaget bør definerast gjennom arbeidet med naturmelding og handlingsplan for oppfølging av naturavtalen som vert lagt fram for Stortinget i løpet av 2024.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at uttak av torv gir utslipp av klimagasser og gjør at plante- og dyreliv

forsvinner. Disse medlemmer påpeker at dagens uttak av torv i all hovedsak foregår på nedbørsmyr med dyp torv – såkalte høgmyrer. Dette er en truet naturtype både i Norge og i Europa. Myrene dreneres med grøfter, vegetasjonen og det øverste torvlaget fjernes, og den underliggende torven tas ut. Når dette skjer, forsvinner alt dyre- og planteliv på den opprinnelige myra. Alle andre viktige økosystemtjenester, for eksempel at myra holder på vann under tørke, forsvinner samtidig. Disse medlemmer understreker at uttak av torv antas å være den typen arealinngrep som fører til størst CO₂-utslipp per arealenhet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti understreker at det er viktig at vi erstatter torv med andre produkter. Dette var bakgrunnen for at Høyre og Venstre drev fram planen Miljødirektoratet utarbeidet for utfasing av torv da disse partiene satt i regjering. Planen hadde som mål å få fram erstatningsprodukter gjennom forskning og innovasjon, som ikke påvirker klima, naturmangfold og andre miljøverdier negativt. Disse medlemmer påpeker at planen ble laget i samarbeid med torv-, gartneri- og avfallsnæringene, og at den også la opp til en bedre merkeordning av produktene.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til EUs klimarammeverk mot 2030, og Norges juridisk forpliktende klimaavtale med EU fra 2019, der sektoren skog og annen arealbruk er en egen pilar med en egen forpliktelse om at utslippene fra sektoren ikke skal overstige opptaket (netto null utslipp). Disse medlemmer påpeker at fra og med 2026 blir arealbrukskategorien vann og myr en del av denne forpliktelsen for alle medlemslandene, og det forventes derfor økt internasjonalt fokus på å redusere klimagassutslippene fra myr. Disse medlemmer påpeker at utslippene fra arealbrukssektoren i dag er for høye. Disse medlemmer støtter forslaget om å be regjeringen legge fram en plan for full utfasing av torv i hagejord og dyrkingsmedier innen 2030.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at myr er Norges viktigste levende karbonlager. Myr er samtidig en særegen naturtype og levested for unikt tilpassede planter og dyr. I en tid da det må investeres svært mye i klimatilpasning, må det tas inn i all planlegging at myr gir kapasitet som flomvern, flomdemper og vannrenser som det ville kostet samfunnet enorme beløp å bygge opp.

Disse medlemmer viser til at myras verdi, både som økosystem og karbonlager, med god grunn har fått økt oppmerksomhet de siste årene. Forslagsstillerne mener derfor det er viktig, for å ta vare på myr både i

Norge og andre land, å redusere forbruket av torv i jordprodukter mest mulig.

Disse medlemmer har merket seg torvuttak først og fremst skjer på høgmyr, som er en truet naturtype. Regjeringen foreslo i 2022 å inkludere høgmyr i utvalgte naturtyper som ledd i gjennomføringen av oppfølgingsplanen for truet natur. Et eksempel på høgmyr er Jødalsmåsan på Øvre Romerike, hvor det fortsatt pågår diskusjon i kommunen om avvikling av det store torvuttaket på myra.

Disse medlemmer viser til at det er bred politisk enighet om myras verdi, og om at ivaretagelse og restaurering av myr er svært viktige natur- og klimatiltak. I 2023 la Miljødirektoratet fram et forslag til forbud mot nedbygging av myr. Forslaget er nå til behandling i departementene. I forskriftsutkastets § 1 slås følgende fast:

«Som nedbygging regnes alle tiltak som reduserer eller forringer myra. Dette omfatter grøfting og andre tiltak som endrer vannbalansen i jorda, utfylling, lagring av masser og andre tiltak som reduserer myras økologiske funksjon eller funksjon som karbonlager.»

Disse medlemmer mener at denne definisjonen må innebære at et forbud mot nedbygging av myr innebærer et forbud mot uttak av torv, siden torvuttak udiskutabelt svekker myras økologiske funksjon og funksjon som karbonlager betydelig.

Disse medlemmer understreker at et ensidig norsk forbud mot torvuttak, uten restriksjoner på forbrukssiden, kan føre til at torv i stedet importeres fra andre land. Et norsk forbud mot nedbygging av myr må føre til reelle utslipps- og naturbesparelser, og ikke bare til at naturødeleggelser og utslipp eksporteres. Disse medlemmer mener derfor at et forbud mot nedbygging av myr, eventuelt et forbud mot uttak av torv, må følges av et forbud mot bruk av torv i hagejord og andre dyrkingsmedier.

Disse medlemmer merker seg at statsråden i sitt svarbrev til komiteen ikke anbefaler å vedta forslaget, fordi regjeringen jobber med en handlingsplan om natur som vil bli lagt fram for Stortinget i form av en stortingsmelding i løpet av 2024. Statsråden skriver at regjeringen vil vurdere «om det er behov for nye virkemidler» knyttet til torvuttak og bruken av torv i denne meldingen. I den forbindelse viser disse medlemmer til Innst. 294 S (2015–2016), jf. Meld. St. 14 (2015–2016) – «Natur for livet», og følgende merknad fra en samlet energi- og miljøkomité:

«Komiteen mener en plan for utfasing av torv er et viktig tiltak, og mener regjeringen må igangsette dette arbeidet snarest mulig, samtidig som det må arbeides fram gode og bærekraftige alternativer til torv som strukturmiddel i hagejord og til bruk i veksthus.»

Stortinget har altså allerede gitt tydelig uttrykk for at torv skal fases ut og erstattes, og disse medlem-

mer ser ikke behov for å vente på enda en stortingsmelding om natur for å gjennomføre utfasingen av torv som Stortinget ba om for åtte år siden.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2025, legge fram en plan for full utfasing av torv i hagejord og dyrkingsmedier innen 2030.»

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti, syner til NIBIO Rapport nr. 25 av 2020. Frå dette kunnskapsgrunnlaget vert det synt til at uttak av torv til dyrkingsmedium går føre seg på eit areal som utgjer 0,4 promille av det totale myr- og sumparealet i Noreg.

Fleirtalet syner vidare til at det i denne rapporten står at Noreg har den største delen av myr i naturtilstand i Norden. Torvuttaket i Noreg utgjer i areal ein særst liten del av det totale myrarealet, og er også lite i forhold til det myrarealet som er grøfta og gjort om for skog- eller jordbruksproduksjon.

3. Forslag frå mindretal

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2025, legge fram en plan for full utfasing av torv i hagejord og dyrkingsmedier innen 2030.

4. Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen vert fremja av medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Høgre, Senterpartiet, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti.

Komiteen har elles ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak:

Dokument 8:151 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om utfasing av torv i hagejord – vert ikkje vedteke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 30. mai 2024

Ingvild Kjerkol

leiar

Hans Inge Myrvold

ordførar

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/1534-

18. april 2024

Vedrørende representantforslag 151 S (2023-2024) om utfasing av torv i hagejord

Jeg viser til brev 12. april 2024 om at Energi- og miljøkomiteen har til behandling representantforslag 151 S (223-224), fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om utfasing av torv i hagejord.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge fram en plan for full utfasing av torv i hagejord og dyrkingsmedier innen 2030.»

Representantforslaget er oversendt til uttalelse.

Jeg deler representantenes engasjement for myrene våre. De er viktige naturområder som gir oss mange økosystemtjenester og særlig er de store karbonlagre som kan gi økte utslipp om de blir ødelagt.

I desember 2022 ble verdens land enig om et nytt globalt rammeverk for natur, den såkalte naturavtalen. Alle land skal lage eller oppdatere sine nasjonale handlingsplaner for natur. Regjeringen er godt i gang med Norges handlingsplan, og vil legge den frem for Stortinget som en melding i løpet av 2024. Ett av de globale målene i naturavtalen, mål 8, handler spesifikt om klima og natur. Regjeringen vil i meldingen vurdere utviklingen når det gjelder bruken av torv og påvirkningen av naturmangfoldet fra torvuttak, og om det er behov for nye virkemidler.

Klimapolitikken blir presentert i klimastatus og -plan (Grønn bok) som regjeringen legger fram årlige sammen med forslaget til statsbudsjett. Her legger regjeringen frem status for hvordan Norge ligger an til å nå klimamålene, og hvilke planer regjeringen har for å nå målene. Regjeringen tar sikte på å legge frem en stortingsmelding om klima for perioden etter 2030 på veien mot lavutslippssamfunnet i 2050 tidlig 2025. Gjennom denne meldingen vil regjeringen legge helhetlige, overordnede og langsiktige rammer for utviklingen av klimapolitikken i lys av at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050.

Departementene er videre i prosess med å vurdere Miljødirektoratets forslag om forbud mot nedbygging av myr. Det er for tidlig å si noe om detaljene i en slik regulering når det gjelder torvuttak.

Regjeringen har i sin politiske plattform lagt til grunn at klima og natur skal være en ramme rundt all politikk. Dette er et viktig utgangspunkt for begge meldinger. I tillegg presenterer regjeringen tiltak i klimastatus- og plan. Ny politikk og tiltak regjeringen finner nødvendig vil bli presentert for Stortinget i disse tre dokumentene. Jeg mener disse dokumentene er riktig sted å vurdere eventuelle nye virkemidler på en helhetlig måte.

Med hilsen

Andreas Bjelland Eriksen

